

34. Teurastamolaitos¹⁾

Yleistä. Helsingin kaupungin teurastamolaitoksen tehtävänä on hoitaa kaupungin yleistä teurastamoa, vihannestukkukeskusta, kalatukkukeskusta ja syväjäädyyttämöä ja toimia täten kaupungin liha-, kala- ja vihanneshuollon edistäjänä ja varmistajana.

Yleisen teurastamon palvelusmuotoina on eläinten teurastaminen sekä lihan tukkuhallin ja siihen liittyvien jäähdytys-, työskentely- ja konttoritilojen vuokraaminen sekä erilaisien laitteiden ja palvelusten avulla muiden edellytysten luominen lihan tukkukaupalle.

Yleinen teurastamo ylläpitää myöskin lihantarkastuslain edellyttämää kunnallista lihantarkastamoa.

Vihannestukkukeskus tarjoaa avotorin ja kukkatukkuhallin sekä palvelusten avulla mahdollisuuksia vihannesten, marjojen, kukkien ym. tuotteiden tukkukaupalle.

Kalatukkukeskus tarjoaa niinkään vuokrattavien konttori-, varasto- ja jäähdytystilojen avulla mahdollisuuksia kalan tukkukaupan harjoittamiselle.

Syväjäädyyttämö palvelee elintarviketeollisuutta ja kaupaa sekä yksityisiä henkilöitä tarjoamalla vuokralle pakkastiloja lihan, kalan, vihannesten ym. säilyttämiseksi.

Sivutoimintana harjoittaa teurastamolaitos vielä erilaisten muidenkin tilojen ja laitteiden vuokrausta toimintaan liittyville yrityksille. Se myöskin valmistaa ja myy jäätä.

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 94. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 23, tilapäisiä 3,

viransijaisia 4, sopimuspalkalla 19 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 45.

Eläkkeelle siirtyivät apul.joht. Torsten Troberg ja tarkastuseläinlääk. Vuokko Troberg 26.8., teurast. Artturi Virtanen 1.12. ja halliapul. Hilding Schüller 1.9.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyivät teurast. Atte Luhtajärvi 1.4., siivooja Saara Vainio 11.7., aputyöntek. Birger Lindqvist 1.9. ja varastotyöntek. Eero Hyvärinen 14.11.

Kalatukkukeskuksen hoitaja Kimmo Tarkiainen kuoli 29.6.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa alempana mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v.ien 1965—1967 luvut:

	1965	1966	1967	1968
Sonneja	5 034	5 722	7 633	8 100
Lehmiä	17 351	14 118	14 862	17 065
Hiehoja ja isoja				
vasikoita ...	14 771	9 785	8 960	8 429
Pikkuvasikoita	6 138	3 779	3 888	3 209
Lampaita ja				
vuohia	2 827	2 382	2 067	2 201
Sikoja yli 50 kg	29 352	34 298	35 725	43 002
Sikoja alle 50 kg	2 262	2 209	1 847	1 512
Hevosia	664	727	587	1 147
Yhteensä	78 399	73 020	75 569	84 665

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamolaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

Edellä luetellut v:n 1968 ruhot vastasivat keskipainojen mukaan laskettuna 8 134 970 kg lihaa, josta 48.0 % nautakarjan, 0.4 % lampaan, 47.6 % sian ja porsaan sekä 4.0 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o I.

Teurastusastoilla hylättiin kertomusvuoden aikana lihaa 28 679 kg ja elimiä 62 315 kg, joten tältä osastolta hylätyn lihan kokonaismäärä oli 90 994 kg lihaa.

Teurastusastoilla teurastetuista eläimistä tuotiin maanteitse 84 050 kpl ja rautateitse 615 kpl eli yhteensä 84 665 kpl.

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuoden aikana 381 569 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:ien 1965—1967 luvut:

	1965	1966	1967	1968
Sonneja	271	156	76	47
Lehmiä	8 897	5 195	2 541	1 631
Hiehoja ja isoja vasikoita ...	7 484	3 554	1 638	880
Pikkuvasikoita	6 333	4 846	3 654	3 366
Lampaita ja vuohia	3 242	1 909	1 153	902
Sikoja ja por- saita	946	513	161	117
Hevosia, mäy- riä ja hirviä	242	180	138	112
Yhteensä	27 415	16 353	9 361	7 055

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi eripainoksen taulukosta n:o II.

Lihantarkastamossa hylättiin vuoden aikana lihaa 33 965 kg ja elimiä 7 164 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 41 129 kg.

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 302 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 815 keittokoea ja pH-määrittystä, 581 bakterioskooppista sekä 793 erikoistutkimusta.

Triikiinien varalta tutkittiin 44 631 sikaa ja porsasta sekä 2 määryä, kaikki kielteisine tuloksineen.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista eli yhteensä 302. Näistä oli teurastusastoilta 154 ja lihantarkastamolta 148. Hyläytyksi tuli 175 ruhoa, eli 57.9 % tutkimukseen otetuista. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 81, patologisanatomiset syyt 14, vieras haju ja korkea pH-arvo 19, lihan antibiopicapitoisuus 7, carsinoma 1 ja vetisyys 1. Kahden tai useamman edellämainitun syyn perusteella hylättiin 52 ruhoa.

Vain keittokoe ja pH-määrittäminen suoritettiin 532 ruhosta teurastusastoilta ja 283 lihantarkastamolta eli yhteensä 0.9 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vieraan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 154 ruhoa eli 18.9 %. Ilman laboratoriotutkimusta hylättiin suoraan 277 ruhoa eli 0.3 % tarkastetuista ruhoista.

Lihasrappeutumaa todettiin 3 lehmässä, 3 vasikassa, 9 pikkuvasikassa ja 7 siassa.

Pernaruton varalta tutkittiin 5 lehmää. Tulokset olivat kielteisiä.

Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 550 siasta. Haponkestäviä sauvoja todettiin 314 näytteessä, joista 121 lähetettiin jatkotutkimukseen Valtion eläinlääketieteelliseen laitokseen. Erityisesti salmonellojen toteamiseksi tutkittiin näytteet 2 sonnista, 3 vasikasta ja 675 siasta, joista 16 siassa todettiin Salmonella montevideo. Bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä todettiin Salmonella typhimurium 1 vasikassa.

Antibiotica-koe suoritettiin 302 bakteriologisen kokeen ja 18 keittokokeen yhteydessä. Edellisistä koe oli positiivinen 10 lehmän, 1 hiehon, 2 vasikan, 3 sian ja 1 hevosen osalta,

jälkimmäisistä 3 lehmän osalta, eli yht. 6,3 %. Lisäksi suoritettiin koe 113 kliinisesti terveestä hevosesta. Kokeista yksi oli positiivinen.

Sairasteurastamossa teurastettiin 11 lehmää, 1 hieho, 1 sika ja 3 hevosta. Lisäksi obdusoitiin kuolleen saapuneet 1 hieho, 1 pikkuvasikka, 1 lehmä ja 10 sikaa.

Vuoden aikana harjoitteli lihantarkastamossa ja teurastamossa yksi eläinlääketieteen kandidaatti sekä laboratoriossa yksi triikiiniharjoittelija. Lihantarkastuksessa ja teurastustekniikassa annettiin opetusta 34 lääketieteen kandidaatille ja tutustumiskäynnillä laitoksessa kävi 50 terveystarkastajaa sekä 9 diakonissaoppilasta.

Tarkastuseläinlääkärin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VII.

Tukkumyynnihallia käytettiin eri kuukausina eripainoksen taulukon n:o III mukaisesti.

Teurastamon kautta *yleiseen kulutukseen* kertomusvuonna *toimitetut lihamäärät* kuukausittain käyvät ilmi eripainoksen taulukosta n:o IV.

Syväjäädättämö

Syväjäädättämön kaikki pakkastilat olivat vuokrattuina läpi vuoden, samaten ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädättämön pakkasvarastoihin säilytettäväksi otetut tavaramäärät kuukausittain käyvät ilmi eripainoksen taulukosta n:o V.

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskukseen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toim.joht. Antti Rentola puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana kontt. pääll. Bengt Krook. Ostoasiakkaiden edustajana oli kauppi. I. Fagersten (varalla joht. U. Sorsakivi) ja rva Ethel Luoto (varalla A. Nikkanen). Myyntiasiakkaiden edustajana oli hortton. Nils Åström ja puutarh. Jaakko Paananen.

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa annettujen ilmoitusten mukaan kalatukkukeskukseksi kaikkiaan 7 837 257 kg, josta suolattua kalaa 1 062 304 kg, tuoretta ja jäädytettyä kalaa 6 716 045 kg ja savustettua kalaa 58 908 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Kalantuonti Helsinkiin kuljetustavan mukaan:

tuoretta ja jäädytettyä

kalaa	kg	kg
vesitse	2 161 363	
autoilla	4 517 416	
rautateitse	30 165	
lentoteitse	7 101	6 716 045

suolattua kalaa

autoilla 1 062 304

savustettua kalaa

autoilla 58 908

Yhteensä 7 837 257

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 18 055 tn 146 160 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 8.10 mk/tn. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastusosasto 13 205 tn, syväjäädättämö 1 269 tn, sivutoiminta 3 528 tn ja hallintorakennus 53 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 256 682 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämmin vesi 38 367 m³, hallintorakennus 3 124 m³, jäät tehdas 2 495 m³, teurastusosasto 81 955 m³, syväjäädättämö 72 338 m³, vihannestukku-

34. Teurastamolaitos

keskus 4 500 m³ sekä sivutoiminta 53 903 m³. Veden hinta oli kertomusvuoden ajan 45 p/m³.

S ä h k ö v i r t a ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omalla muuntoasemalla 380/220 volttiin. Vuoden kuluessa ostettiin sähkövirtaa 3 269 560 kWh 212 868 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 6.51 p. Sähkön kulutus jakautui seuraavasti: teurastusosasto 1 219 230 kWh, syväjäädäyttämö 1 564 550 kWh, sivutoiminta 472 280 kWh, vihannestukkukeskus 7 000 kWh ja hallintorakennus 6 500 kWh.

Teurastamon jäädytyshuoneita ja jää-

tehdasta varten syväjäädäyttämön konehallissa olevat neljä ammoniakkipressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 15 293 t ja oli niiden sähkövirran kulutus yhteensä 531 000 kWh.

Syväjäädäyttämön 19 pakkasvaraston ja 5 jäädytyshuoneen jäädyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakkipressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 31 846 t. Neljää pakastustunnelia varten olevat 4 ammoniakkipressoria olivat vuoden aikana käynnissä yhteensä 3 261 t. Sähkövirran kulutus syväjäädäyttämön jäädytyskoneissa oli yhteensä 970 200 kWh.

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	Menot		Tulot		Tulos	
	Talousarvio	Menot	Talousarvio	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo	1 905 792	2 113 821	1 690 000	1 833 240	- 64 789	- 280 581
Syväjäädäyttämö	962 090	933 592	1 160 000	1 031 303	- 100 199	+ 97 711
Vihannestukkukeskus	189 208	189 206	215 000	214 722	- 277	+ 25 515
Kalatukkukeskus	333 084	254 878	277 000	139 456	- 59 337	- 115 421
Sivutoiminta	309 645	276 033	345 000	460 740	+ 149 351	+ 184 707
Yhteensä, mk	3 699 819	3 767 530	3 687 000	3 679 461	- 75 251	- 88 069

Rahoitustase joulukuun 31 päivänä 1968

<i>Vastaavaa:</i>	mk	mk
Kassavarat		
Käteisvarat	184	
Shekkitilit	12 612	
Postisiirtotilit	12 360	25 156
Ennakkovarat		
Alitilitäjät		50
Velalliset		98 223
Tulojäämät		225 991
Tilikauden tappio		88 070
Yhteensä		437 490

<i>Vastattavaa:</i>	mk
Velkojat	50 496
Menojäämät	47 877
Ennakkotulot	93 101
Talletetut vieraat varat	486
Laskennalliset velat	
Kaupungin keskuskassa	245 530
Yhteensä	437 490

Kantaomaisuustase joulukuun 31 päivänä 1968

<i>Vastaavaa:</i>	mk	<i>Vastattavaa:</i>	mk
Arvopaperit	14 400	Pääomavelka kaupungille	12 403 607
Irtain käyttöomaisuus	70 835		
Rakennukset ja kiinteät lait- teet	10 199 185		
Tonttialueet	2 119 187		
Yhteensä	12 403 607	Yhteensä	12 403 607